

קובץ

הערות וביאורים

בתורת כ"ק אדמו"ר שליט"א

☆

בפש"מ, רמב"ם, נגלה וחסידות

- ג' תמוז -

חקת

גליון לה (תקמו)

יחצא לאור על ידי

תלמידי בית המדרש דמוסד חינוך אהלי תורה

ברוקלין, ניו יארק

417 טראי עוועניו

ה"י תהא שנת נסים

מאתיים שנה להולדת כ"ק אדמו"ר הצ"צ

ארבעים שנה לנשיאות כ"ק אדמו"ר שליט"א

בי"ה, עש"ק פי חקת - גי תמוז - היי תהא שנת נסים.

תוכן הענינים

שיחות

5 . . . . . לסדר התוועדות בכל ראש חודש.

לקוטי שיחות

5 . . . . . תערובות לח בלח ויבש ביבש . . . . .
7 . . . . . ביטול רק לאחר שנודע התערובות . . . . .
9 . . . . . מלוכה ונשיאות . . . . .

אגרות קודש

11 . . . . . תיק של תפילין של יד . . . . .
11 . . . . . לשונות בתניא . . . . .
13 . . . . . הערות וציונים באגרות קודש כ"ק אדמו"ר שליט"א ח"ט . . . . .

פשוטו של מקרא

15 . . . . . בפירש"י פרשתינו יט, ב . . . . .
18 . . . . . חטא מי מריבה . . . . .

חסידות

20 . . . . . הערות בתניא . . . . .

נגלה

- 23 . . . . . מעשה הפרה בבית שני
28 . . . . . בענין פרה אדומה . . . . .

שונות

- 30 . . . . . דרושים בלקו"ת המורכבים מבי' נוסחאות . . . . .

מספר פאקסמיליא לשלוח הערות: 9720 - 953 (718)

ש י ח ו ת

לסדר התוועדות בכל ראש חודש

אהרן ליב ראסקין
 ≈ חושב השכונה ≈

בשיחת ש"פ קרח, א' דר"ח תמוז שנה זו: עוד הצעה בעניינא דיומא **ראש חודש**, דבר נכון ביותר, שבכל ראש חודש, מדי חודש בחודש, יתאספו יהודים ביחד בכל מקום ומקום בכל קהילה ובית הכנסת, לעשות התוועדות, לדבר דברי תורה, לאמר "לחיים" וכו'.

ויש להעיר ממכתב כ"ק אדמו"ר מהרי"צ נ"ע אל כ"ק אדמו"ר שליט"א מיום ה', י"ב תמוז, תשי"ג (נדפס בקונטרס **ומעין** בהקדמה. ולאח"י - באגרות-קודש חלק ז' ע' שכד), וז"ל:

...רגילים היו אנ"ש להתוועד שתי פעמים בשנה, ביו"ד וי"ט כסלו, שהם היו קבועים להתוועדות אנ"ש ביחוד. **ומאז נוסדה ישיבת תומכי-תמימים** הנה בשנת תרנ"ח, ע"פ הוראת כ"ק אדמו"ר הרה"ק מייסד ישיבת תומכי תמימים ונשיאה בפקודתו אלי, **לסדר בכל ר"ח התוועדות התלמידים**. ומזמן לזמן נתפשט הסדר גם במקומות אנ"ש.

■ ■ ■

ל ק ו ט י ש י ח ו ת

תערובות לח בלח ויבש ביבש

הרב אברהם יצחק גערליצקי
 ר"מ בישיבה

בלקו"ש פי קרח (סעי' ב') מבאר דר"א ר"י ור"ע פליגי בכללות גדר ביטול בתערובות יבש ביבש - שאינה דומה

לתערובות לח בלח, שזו היא תערובת ממש שנעשו מציאות אחת שאי אפשר להפריד ביניהם, משא"כ יבש ביבש שכל אחד נפרד בפני עצמו, אלא שהאדם אינו יודע איפה נמצא האיסור - דיש לבאר גדרה של תערובות זו בבי אופנים: א) שאינה תערובת בהחפצא אלא מצד הגברא, שבידיעת האדם יש תערובת של איסור בהיתר, אבל גם זו מספיק לבטל האיסור, ב) גם תערובת יבש ביבש היא בהחפצא כי גדר "תערובת" הוא זה שאי אפשר להכיר בין ההיתר והאיסור, וממשיך לבאר דר"א סב"ל כאופן הבי דגם גדר תערובת יבש ביבש צ"ל בהחפצא, ולכן סב"ל שאין הלכות יכולות להעלות את השחורות, כי אין כאן תערובת במציאות, משא"כ ר"י ור"ע סב"ל דתערובת יבש ביבש מספיק גם כשהוא רק מצד הגברא בידיעת האדם שאינו ידוע היכן האיסור, עיי"ש.

ויש להעיר מהא דאיתא בתוספתא תרומות (פ"ו) דהקמח והסולת אינם מצטרפים להעלות התרומה, וקשה דמאי שנא קמח וסולת מתאנים שחורות ולבנות? ובסי תורת זרעים (מסכת תרומות שם) ר"ל דקולא זו לצרף לבנות עם שחורות אינו אלא בדינא דביטול בק"א, דגבי תרומה דהוי חומרא יתירה לפיכך הקילו בהכי, משא"כ לדין ביטול בסי במין במינו אף דהוה נמי מדרבנן מ"מ לא הקילו בו כולי האי, וגם לגבי תרומה הא דמצטרפות אינו אלא ליותר מסי להשלים שיעורא דק"א אבל לפחות מסי לא גרע תרומה משאר איסורים דאינם מצטרפות, והא דקתני במתניתין **חמשים** תאנים כו' והרי אין כאן סי ממינה ואפ"ה מצטרפות, משום דשאני תאנים דהוה **יבש ביבש** ושיטת רוב הראשונים דיבש ביבש בטל ברוב בשאר איסורים ולא בעינן סי.

ולפי"ז מתרץ תוספתא הנ"ל דקמח בקמח הוה לח בלח וכמ"ש התוסי' במנחות דף כ"ג, ואינו בטל אלא בסי ולענין שיעור סי אינם מצטרפים לבטל, וצ"ל דהתוספתא מיירי כגוונא דמתניתין בשאין סי ממין אחד, אבל ליותר מסי גם הקמח והסולת מצטרפים להשלים שיעורא דק"א, אלא דמקשה ע"ז לפי שיטת רש"י והרמב"ם דגם יבש ביבש בשאר איסורים אינו בטל אלא בסי (כמ"ש בב"י יו"ד סי' ק"ט) הרי מוכרח ממתניתין דגם לענין ביטול בסי מצטרפים, ולפי"ז אכתי קשה דמאי שנא דקמח

וסולת אין מצטרפין הרי זה מועיל גם במקום דבעינן סי' (וראה הערה 14).

ולפי השיחה לכאורה י"ל דבתערובת לח בלח שם לכו"ע אופן הביטול הוא ע"י תערובת **החפצא** דוקא, ובמילא בכ"ג אין כאן תערובות בהחפצא ולכן לא שייך ביטול, וכל פלוגתתם הוא רק בתערובת יבש ביבש ד"ל דשם מספיק גם כשהתערובת הוא רק מצד האדם.

וזה גופא יש לבאר עפ"י מ"ש באחרונים לחלק בין ביטול לח בלח ליבש ביבש דלח בלח הדין ביטול הוא שהמיעוט מתהפך להיות היתר, ולכן לכו"ע מותר לאכול כולו, משא"כ יבש ביבש שכל אחד הוא בפני עצמו שם ההיתר הוא מדין תלי ברוב ולכן סב"ל להרשב"א דאסור לאכול כולו, (וראה בהערה 11) וראה קובץ הערות אות תקכ"ה ועוד, דדין שמתהפך להיות היתר שייך רק מצד **החפצא**, שנעשו מציאות אחת, ולכן בביטול זה לא שייך מצד ידיעת האדם, משא"כ ביבש ביבש דתולין שהוא מהרוב זה שייך גם כשהתערובת הוא מצד האדם בלבד דסו"ס יכול לתלות דתאינה זו היא מהרוב, ולכן צירוף זה שייך רק בתערובות יבש ביבש.

ומהשיחה יוצא דפלוגתא זו דר"א ר"י ור"ע אינו דוקא לענין תרומה אלא בכל תערובת יבש ביבש גם בשאר האיסורים וכדפליגי בגדר ביטול יבש ביבש, ובתורת זרעים נקט דקולא זו לצרף לבנות עם שחורות הוא רק בתרומה כמ"ש רש"י בביצה ג, ג, גבי ליטרא קציעות דכיון דתרומת פירות הוא **מדרבנן** הקילו בהם, אבל בשאר איסורים לא, אלא דמסיים דלשיטת הרמב"ם דגם תרומת פירות הוה דאורייתא צ"ע עיי"ש, ולפי"ז אולי אפ"ל דהשיחה קאי לשיטת הרמב"ם.

≈ ≈ ≈

ביטול רק לאחר שנודע התערובות

(ב) במה שנתבאר דבתערובת לח בלח התערובת הוא מצד החפצא כיון שנעשו מציאות אחת שאי אפשר להפריד ביניהם, משא"כ בתערובות יבש ביבש פליגי בזה ר"א ור"י כו'.

יש להעיר בהא דכתב השייך ביו"ד סי' צ"ט וסי' ק"ט דקודם שנודע התערובת אינו בטל מן התורה, ולכן העלה להלכה דאם נפל איסור לתוך ג' חתיכות של היתר ואח"כ נתחלקו שנים שנים לתוך שתי קדירות, דאם נתחלקו קודם שנודע התערובות שהוא אסור מן התורה דקודם הידיעה לא בטל האיסור ועכשיו ליכא רוב עיי"ש, ולכאורה הטעם בזה הוא דקודם ידיעת התערובות עדיין אין ע"ז שם תערובות דקמי שמיא גליא לעולם איזה היתר ואיזה איסור, וכל ענין התערובות הוא שאין האדם מכירם להבדילם זה מזה, נמצא שהספק שנולד להאדם על כל אחת מהחתיכות שמא הוא האסור, זה גופא הוא התערובות, וקודם לזה ליכא תערובות כלל ולא שייך בזה מיעוט ורוב, נמצא מזה דכל גדר ענין התערובות הוא מצד האדם דוקא.

אבל פשוט דכל זה שייך לומר דתערובות יבש ביבש שנשארים כל אחד בפני עצמו לכן בעיני ידיעה, אבל בתערובות לח בלח לא שייך סברא זו כיון דמיד ע"י התערובות נעשו גוף אחד שבו מיעוט איסור ורוב היתר ואי אפשר להפרידם זה מזה, וא"כ כאן היי צריך להיות הדין לפי הני"ל דגם קודם שנודע התערובות יתבטל ברוב, וכיון דלא מצינו חילוק בין יבש ביבש ולח בלח עכצ"ל שהוא מטעם אחר.

ואפשר לומר כמ"ש הגר"י ענגל בבית האוצר ח"ב כלל י"ח אות ט"ו ובשו"ת בן פורת ח"א סי' א' אות ה' הטעם בזה דכיון דביטול ילפינן מאחרי רבים להטות ושם דנים על הרוב דאחרי דרוב מזכין ומיעוט מחייבין דנים אח"כ כולם יחד לפסוק זכאי מפאת אחרי רבים, ועל כן כל ביטול שייך רק אחרי ידיעה דאז דנים אי מותר לו הכל כרוב או אסור כמיעוט ומתבטל המיעוט, דקודם שנודע התערובות הרי א"א לדון עליו וכשנודע התערובות, עם הידיעה יחד יש הדין שדנים עפ"י תורה דכח הרוב מבטל המיעוט ומתבטל המיעוט עיי"ש בארוכה, ובאתוון דאורייתא כלל ג'.

ועי' גם בשערי ישר שער ג' פ"א שביאר הטעם בזה דכל זמן שאין התערובות נוגע לאיזה דין אין המיעוט מנגד כלום להרוב, והתנגדות זו נעשה רק משעת הידיעה שנוגע להאדם להתנהג בזה להיתר או לאיסור בפועל, אבל קודם הידיעה אין

הרוב מתנגד להמיעוט והמיעוט אל הרוב כיון דאינו נוגע עדיין למעשה, ומשום הכי לא נתחדש בזה שום היתר עיי' התערובות עיי'ש בארוכה, דלפי' נמצא דאין הפי' ידיעת האדם הוא הפועל שיש כאן תערובות כני'ל, כי התערובות הוא מצד המציאות, אלא דדין רוב פועל רק לאחרי ידיעת האדם כני'ל, ובהשיחה איירי בתערובות כזה שאינו תערובות מצד החפצא אלא מצד האדם בלבד.

ובמ"ש בסעי' ד' שגם עיי' התרת כל התאנים לאכילת ישראל נפעל בהם עי'ד הפרשת תרומה וכדיוק לשון המשנה "מעלות זו את זו" כי זה גופא שהתאנים הותרו באכילה לישראל פועל בהם עלי' גם לפני שהאדם אוכלם עיי'ש, לכאורה הרי גם לפני החיתר שינד בהם אכילה עיי' כהנים, ואי'כ איזה עלי' ניתוסף בהם עיי'ז שישראל יכול לאוכלם? ואולי נפק"מ במקום שאין שם כהנים.

מלוכה ונשיאות

הרב שלום האריטאנאוו

≈ משפיע בישיבה ≈

בלקו"ש קרח ח"ד ע' 1050 מבואר שהקשר בין אנשי המדינה להמלך הוא בכל מציאותם; לא רק שמקבלים מהמלך ענינים השייכים למלוכה אלא שכל מציאותם איז אונטערגעווארפן דעם מלך.

ובהערה 12 שם: "ולכן כל המורד במלך ישראל יש למלך רשות להרגו (רמב"ם הלי' מלכים פ"ג, ה"ח), כי העונש הוא לפי ערך הפגם (תניא פכ"ד), והמלוכה (ומרידה בה) - נוגעת בכל מציאותו, עד לעצם חיותו".

ובהמשך הענין שם בע' 1051, לאחרי שמבאר שע"ד הנ"ל הי' במשה רבינו, מוסיף בחצע"ג: ועדי'ז הוא גם באתפשטותא דמשה

שבכל דרא ודרא, בנשיאים ראשי בני ישראל, שכל אנשי דורם צריכין לקבל חיותם ע"י הנשיאים.

ובהערה 17: "גם הפושעים ומורדים בהם (תניא פ"ב). כי מכיון שהם ראשי בני ישראל, הרי חיות כל האברים מוכרח להיות נמשך מהראש דוקא".

ויש לעיין מה שמאותו הטעם ש"כל חיות העם תלוי בהמלך ובהנשיא" בנוגע למלך נאמר שהמורד במלכות יש למלך רשות להרגו; ובנוגע לנשיא נאמר שגם הפושעים ומורדים בהם מקבלים חיות ממנו.

בהשקפה ראשונה י"ל בזה כי בגלוי ענין זה הוא דוקא בנוגע למלך, משא"כ בנוגע לנשיא, וע"ד המבואר במ"א הטעם שדוקא בשבת נאסר מלאכה משום שביום השבת ה"ז קמ"י מלכא, ואסור לעשות מלאכה בפני המלך, משא"כ בימות החול שאלקות אינו בגלוי א"י"ז קמ"י מלכא, ובמילא אינו מרידה במלכות.

ואולי י"ל בפנימיות הענינים גם להיפך:

אף שענין המלכות נוגעת בכל מציאותם, בכ"ז יש בזה איזה ציור ובמילא אפשר להפרד מזה ע"י שמנגד לציור זה; משא"כ בנוגע לנשיא ה"ז בכל מהותם ממש, ובמילא זה שפושע ומורד ה"ז בחיצוניות, וזה נגד עצם המהות שלו גופה.

וע"ד המבואר בלקו"ש חכ"א בתחלתו ההפרש בין יצ"מ להגאולה העתידה דבגאולת מצרים אלו שלא רצו ליגאל מתו בשלשת ימי האפילה, כי מכיון שהתקשרותם באלקות ה"י באיזה ציור הרי כיון שהתנגדו לגאולה, הרי שללו את עצמם מהגאולה; משא"כ בגאולה העתידה כל ישראל יגאלו, שההתקשרות הוא בעצם מהותם הרי סוף סוף לא ידח ממנו נדח.

א ג ר ו ת ק ו ד ש

תיק של תפילין של יד

הרב שאול שמעון דויטש

≈ תושב השכונה ≈

באגרות קודש חלק יב ע"י תלג (וכן הובא בתשובות וביאורים בשולחן ערוך עמ"י 57): ...ובמ"ש אודות לשים תיק התפילין של יד על התפילין כל משך זמן התפלה בכדי לשמור הפנות - הנה כן אני נוהג, ומובן שנחתך בהתיק החלק שכנגד היו"ד בכדי שלא יזח היו"ד מן הבית מתאים לדברי הזהר הק"י. אבל בתפילין של מו"ח אדמו"ר חלק זה (שכנגד היו"ד) בשלימות הוא שמזה מובן שלא הי' שם התיק במשך זמן התפלה, ובדאי שגם כ"ק אדמו"ר (אביו) נהג כן, עכ"ה"ק.

ולהעיר מאשכבתא דרבי עמי' 35 ולא הי' נוהג לשים תיק הבית על השי"י אחר הנחת השי"י על כל זמן התפלה כמו שנוהגים הרבה. ובהערה כ"ג: ...אבל רנייע וכן בנו אדמונייע - לא הי' נוהג כן"י, עכ"ל.

לשונות בתניא

הרב אליהו מטוסוב

≈ תושב השכונה ≈

בגליון הערות וביאורים פ' בהעלותך [גליון תקמג] מעיר הרב י. מונדשיין באגרות קודש כ"ק אדמו"ר שליט"א ח"יב ע"י קסה [ונדפס גם בלקו"ש חכ"ז ע"י 367] שכותב על תניא פליב י"ש בפרק זה ביטוי בלתי מצוי "והן לא לא הפסיד"י. שלכאורה הי' צ"ל "ואף אם לא לא הפסיד"י. ובולט ביותר בשים לב לפשטות הלשון והעדר מליצות וקטעי פסוקים בסש"ב, שער היחודה"א ואגה"ית" עכ"ל כ"ק אדמו"ר שליט"א.

וכתב ע"ז בגליון תקמג: לכאורה צע"ג, שהרי לשונו של אדמוה"ז בתניא זרועה מליצות וקטעי פסוקים למכביר, ובקונטרס "מראי מקומות לפסוקים וכו' בספר התניא" (קה"ת תשמ"ז) גם צוייננו המקורות לחלק ניכר מהמליצות הללו. וראה גם בלקו"ש חלק ה עמד 294 בדבר לשונות הפסוקים המובאים בתניא שאינם לתפארת המליצה גרידא אלא שייכים להבנת הענין עצמו שבתניא. עכ"ל בגליון.

ולכאורה הביאור, כי באגרת זו מדגיש החילוק בין ג' חלקים ראשונים של התניא לאגה"ק, ושם החילוק בולט, דודאי גם חלקים הראשונים מלאים בלשונות פסוקים ומאחז"ל, הן אלו שמביאים בכדי לבארם והן אלו שנעשו תלק מלשון הקודש ולשון המדוברת, אמנם אגה"ק הוא כולו לשון מליצי לשון נופל על לשון וקטעי פסוקים ולא לשון המדוברת כלל.

ולדוגמא: בתחילת התניא הלשון "ולא יוכל לעבוד ה' בשמחה ובטוב לבב", שתיבות אלו הם ע"פ הפסוק בפי תבוא: תחת אשר לא עבדת גוי. אמנם לא יקרא לזה מליצה ע"פ לשון הפסוק, כי לשון בשמחה ובטוב לבב הוא חלק מלשון הרגיל ולשון המדוברת [שודאי מקורו כמו כל לשון חכמים הוא מהתורה].

אמנם באגה"ק בתחילתו ז"ל: פותחין בברכה לברך ולהודות לה' כי טוב, שמועה טובה שמעה ותחי נפשי, אין טוב אלא תורה, תורת ה' תמימה וכו' וכו' - שכולו הוא לשון מליצי ע"פ קטעי פסוקים, ולא לשון המדוברת בכלל, וכן בשאר אגה"ק.

[**ובמיוחד** בולט הדבר בהנידון באגרת כ"ק אדמו"ר שליטי"א מפלי"ב, שבתניא נמצא הרבה פעמים הלשון "אף אם כו", ורק בפלי"ב כותב לשון מליצית "והן לא כו". וראה גם מ"ש בס' "תניא - מהדו"ק" ע' רלה ואילך שפלי"ב ניתוסף להתניא בזמן מאוחר יותר, ומ"מ אי"ז שינד להנידון באגרות קודש].

≈ ≈ ≈

אגב יש לציין כאן מ"מ אחדים לתניא שכמדומה לא נסמנו ע"ע בספרי המ"מ לתניא:

פ"ב בתחילתו: שהבן נמשך ממוח האב: ראה תקוני זהר (תיקון י"ח דף לה, סע"א) "מוח הבן דאתמשך ממוח האב".

פכ"ב: כמאן דשדי בתר כתפוי כו': ראה זח"ג קפד, א: אלין דלא ידעי כו' בתר כתפוי דקבי"ה כו'. ובהקדמת מהרנ"ש לפע"ח.

ובכלל לשונות רבות בתניא מקורם בשל"ה, ועדיין לא צויין בספרי המ"מ לתניא, ואכמ"ל.

הערות וציונים באגרות קודש כ"ק אדמו"ר שליט"א חלק ט

הת' שמואל נמירובסקי
≈ תות"ל 770 ≈

1) בעמוד רלח כתוב "ראה המאמר אדני שפתי תפתח די"א ניסן שנת תשי"ב והוא מיוסד על המאמר אדני שפתי אשר במאמרי מוהר"ש תרכ"ז".

- **המאמר** הנ"ל מתשי"ב נדפס בספר המאמרים ה'תשי"ב עמוד 197 ואילך.

ובמאמרי כ"ק אדמו"ר מוהר"ש נ"ע, לקוטי תורה - תורת שמואל, בספר המאמרים תרכ"ו (עמוד שיט ואילך, ובהוצאה החדשה באותיות מרובעות, מער"ח אייר, ה'תשמ"ט, עמוד רעח ואילך). ובספר המאמרים תרכ"ז, עמוד תלו ואילך.

וכדאי להוסיפו בערך מאמרים, לאדמו"ר מוהר"ש, ולאדמו"ר שליט"א.

2) בעמוד רעו, מוזכר מאמר ד"ה באתי לגני תשי"ג, כדאי להוסיפו ג"כ לערך מאמרים כ"ק אדמו"ר שליט"א.

3) בעמוד רפא, מובא: "טראכט גוט וועט זיין גוט", כדאי גם לציין ללעיל חלק ח', עמוד שנח. וחלק ו', עמוד רפז, ובהנסמן בהערות שם.

4) בעמוד רצד, כתוב: "בטח ידוע לו ממכתב כ"ק מו"ח אדמו"ר, סיפור איך שזקנו אדמו"ר מוהר"ש כתב לאחד שנדד למקום בו גרו יהודים שלא היו קרובים כ"כ לתומ"צ, אשר פשוט ובהחלט שפרנסתו הגשמית הי' יכול הקב"ה להמציא לו במקומו לפנים מקום תורה ויר"ש, ועייכ צ"ל שהביאו השי"ת לפה פנה נדחת בשביל פרנסה רוחנית היינו להשפיע במקומו".

המכתב המוזכר לעיל נדפסה באגרות קודש מכ"ק אדמו"ר מוהר"י"ץ נ"ע, חלק ז', עמוד כא. ובענין הנ"ל ראה ג"כ לעיל חלק ה', עמוד קא, ובהנסמן שם. (ולקמן ג"כ חלק י"ז, עמוד י"א).

5) בעמוד שו, אגרת ביתתקמב, עדי"ז (ובהמשך) ראה ג"כ אגרת הבא.

6) בעמוד שיא, מובא הפתגם "טובה פעולה מאלף אנוחות". ראה ג"כ לקמן, שטו, שיט. ולעיל ג"כ חלק ז', עמודים: צח. רסו. וחלק ו', עמוד קכו. ובהערות הנסמן שם. ורלד.

7) בעמוד שכב, מובא: "וכיון שכמה פעמים שמענו מכ"ק מו"ח אדמו"ר, אשר נמצאים אנו בעקבתא דמשיחא, שהוא עומד אחר כותלינו". ונמצא לעיל ג"כ, עמוד קמג. וחלק ח', עמוד שנג. וחלק ז', עמוד שעב.

פ ש ו ט ו ש ל מ ק ר א

בפירש"י פרשתינו יט, ב

הרב אהרן חיטריק
 ≈ תושב השכונה ≈

חוקת יט, ב

זאת חוקת התורה - פ"י רש"י "לפי שהשטן ואומות העולם מונין את ישראל וכו"ו.

וכבר עמדו כמה ממפרשי רש"י, שהרי כמה פעמים נזכר חוקה בפסוק עד כאן כמו זאת חקת הפסח ועוד, ורש"י אינו מפרשם, ראה מזרחי ועוד, ולאחרונה בלקו"ש - ח' ע' 123. ובהערה 2 מציין להמקומות "תולדות כו, ה, בשלח טו, כו. אחרי ית, ד. וראה גם קדושים יט, יט".

ואולי אפשר לומר שדין רש"י הוא ת"י "התורה" שה"י צ"ל זאת חוקת פרה אדומה וכדומה, ולמה דוקא כאן כתב "התורה" וכן כתב באוה"ח למה כתב התורה.

ואפשר לומר שתי "זאת חוקת" הם הוספת המעתיקים או המדפיסים שצינו שכאן מתחיל פרשה חדשה, ועוד בדפוס שני של רש"י (שנדפס ע"י זקנו של בעל לכה דודי) שם מעתיק רק ת"י "התורה" ות"י זאת חוקת הוסיף אחד בכת"י, ובדפוס ח (דפוס נאפולי משנת רנא) הגי' "חקת התורה".

מונין - בתי זו יש כמה נוסחאות בדפוס א - מושיבין, דפוס ב' מגנין, ובדפוס ג' מקנטרין.

שעועל עמד ע"ז והדפיס "מונין" ובהערות מציין "משיבין", אבל ברלינר לא עמד ע"ז, וראה בספר יוסף הלל.

ומה טעם יש בה: די תיבות אלו ליתא בדפוסים הראשונים, וכן ליתא ברש"י שהעתיק הרמב"ן וברא"ם, וראה בספר יוסף הלל.

אין לך רשות להרהר אחריה - ברש"י שברמב"ן הגי' "ואין" וכ"ה בדפוס ב, וכבר עמדו המפרשים שכי"ה נכון.

רשות: כ"ה בכל הדפוסים.

אבל בדפוס ג אין תי' זו.

ומה שיש להקשות למה רש"י אינו מבאר תי' "אשר צוה ה'" כמו שפ"י בשמות י, ד, אבל שאר פשטני המקרא כמו החזקוני ובמושב זקנים עמדו ע"ז.

יט, יב

הוא יתחטא בו - פ"י רש"י "באפר הפרה".

בכל דפוס הראשונים הגירסא "באפר הזה" וכן היא גירסת המזרחי, וגירסא נכונה ביותר, ולכן מעתיק רש"י תי' "בו" מהפסוק.

וברש"י דפוס ליהמן-הורוויץ הגירסא "באפר הפרה הזה".

יט, יג

במת בנפש - פ"י רש"י "ואי זה מת של נפש האדם" מפירושו נראה שהדיוק הוא מתי "האדם", אי"כ למה לא מביאו.

ואולי אפשר לבאר ע"פ דפוס ג דשם מעתיק גם תי' "האדם", ושם הגירסא "של נפש האדם" וכ"ה במזרחי.

בדפוס ז (לייסבאן) הגי' "ואי זה הוא מת של נפש הוי אומר זה אדם".

(ולא טומאת שבעה) - כנראה שהמדפיסים הרגישו שתיבות אלו נכנסו בטעות, לכן הקיפו בסוגריים, וכן ליתא בכל דפוסי הראשונים, ונכנס כאן ע"פ המזרחי וכנראה שגם שם נכנס זה בטעות ושם במקום "ולא" נדפס "אלא" שהרי המזרחי לא עמד ע"ז, שהרי ידוע שאין בבהמה טומאת שבעה.

יט, טו

פתיל - פרש"י "לשון מחובר בלשון עברי וכן נפתולי אלקים נפתלתי נתחברתי עם אחותי", עכ"ל.

בפי' רש"י זו יש כמה נוסחאות שונות.

בלשון עברי על גירסא הקשו המפרשים שלשון חבור נמצא כמה פעמים בכתוב, ורק כאן נכתב בלשון "פתיל".

אבל המזרחי ובדפוסים ראשונים הגירסא "בלשון ערבי".

בדפוס ג הגירסא "לשון חבור כמו נפתולי אלקים נפתלתי" ותי "לשון עברי - ערבי" ליתא. וכן תי "נתחבתי עם אחותי" ליתא שם.

בדפוס ז הגירסא "בלשון ערבי מחובר".

וכנראה הגירסא הנכונה היא בדפוס ג. שהרי בבראשית ל, ח מביא רש"י דרשת רבינו בן סרוק אף דשם חולק עליו, אבל כאן מסכים עמו, ואם הי' זה לשון עברי או ערבי היה מציין שם.

חטא מי מריבה

הרב וו. רוזנבלום
 ≈ תושב השכונה ≈

בפרשתינו מסופר באריכות אודות חטא של מי מריבה ובנוגע למיתת אהרן ומרים.

ויש להעיר על זה מפירש"י בפרשת וזאת הברכה ד"ה תריבהו וגוי (לג, ח): ...נסתקפת לו לבא בעלילה אם משה אמר שמעו נא המורים אהרן ומרים מה עשו, עכ"ל.

וצריך להבין:

א) מפירש"י שם משמע בפשטות שמה טען להקב"ה (הלשון "אם משה אמר" צריך ביאור שהרי משה הי' המדבר, ולכאורה הי' מתאים יותר לכתוב "אם אני אמרתי") שאהרן **לא חטא כלל**.

ואם כן, בפרשתינו כשהקב"ה אמר למשה (כ, כד): יאסף אהרן אל עמיו . . . על אשר מריתם את פי למי מריבה, למה לא טען משה "אהרן מה עשה".

[ואולי הי' אפשר לבאר בזה דיוק בפירש"י ד"ה ויעש משה (כ, כז): אע"פ שהדבר קשה לו לא **עכב**, עכ"ל.

שעיין בפירש"י בפרשת מטות ד"ה וידבר משה וגוי (לא, ג): אע"פ ששמע שמיתתו תלוי בדבר עשה בשמחה ולא **איחר**, עכ"ל.

שלכאורה, גם בפרשתינו הי' מתאים יותר הלשון "לא **איחר**" מהלשון "לא **עכב**". שהלשון לא עכב יש מקום לפרשו גם כן (לא רק שלא **איחר** לעשותו ולבסוף עשה, אלא) שלא **ביטל** (על ידי העכבה) הענין **לגמרי**, על דרך הלשון "שנה עליו הכתוב **לעכב**".

והי' לו לרש"י לתפוס לשון **ברור** יותר.

אבל לפי הנ"ל שמשה רבינו טען בפרשת וזאת הברכה "אהרן מה עשה", אולי אפשר לומר שגם על זה **מרמז** רש"י: אע"פ "שהדבר קשה לו" (שה"י לו טענה וקושיא על הנהגת הקב"ה) וה"י יכול לעכב (ולבטל גזירתו של הקב"ה בטענתו) "לא עכבי".

אבל כנ"ל אינו מובן למה באמת לא טען בפרשתינו עבור אהרן.

ב) עיין בפירש"י בד"ה להקדישני (כ, יב): שאילו דברתם אל הסלע והוציא הייתי מקודש לעיני העדה וכו', עכ"ל. שמשמע בפשטות שהחטא הי' הכאת הסלע.

ולפי זה אינו מובן למה אומר רש"י בפרשת וזאת הברכה (הנ"ל) "אם משה אמר שמעו נא המורים", ולא "אם משה הכה את הסלע".

ואין לתרץ שהיות שבהכאת הסלע עמד שם אהרן ולא מיחה נחשב זה לו לחטא, לכן לא הביא זה רש"י בפרשת וזאת הברכה. שאם כן, סוף סוף חטא אהרן גם כן, ואם כן למה זה עלילה עליו.

ג) מהו הפירוש ברש"י שם בפרשת וזאת הברכה . . . (אהרן) ומרים מה עשו. בנוגע לאהרן נאמר בפירוש בכתוב שחטא מי מריבה זהו סיבת מיתתו, משא"כ בנוגע למרים לא אמר הקב"ה שזהו סיבת מיתתה ואיך מתאים על זה הלשון עלילה.

≈ ≈ ≈

בקובץ האחרון הבאתי פירש"י ד"ה תשאן את עון המקדש (יח, א): עליכם אני מטיל עונש הזרים שיחטאו בעסקי הדברים המקודשים המסורים לכם הוא האהל והארון והשלחן וכלי הקדש וכו', עכ"ל.

ואחד מן השאלות ששאלתי שם הוא:

למה מזכיר רש"י האהל, והרי האהל נשאו בני גרשון כמו שנאמר בפרשת נשא (ד, כה), ולא בני קהת.

אחר שכתבתי זה ראיתי בחומש עם פירוש מנחת יהודה, וז"ל בנוגע לזה:

הא' "האהלי" ט"ס הוא כי הדברים המקודשים אין בכללם האהל שהי' במשא בני גרשון, ועיין ספרי כאן וכן נראה מדברי הראי"ם שלא הי' גורס "אהלי", עכ"ל.

ח ס י ד ו ת

הערות בתניא

הרב יוסף יצחק גורארי'
 ≈ דיטרויט משיגן ≈

עיין בתניא פי"ח וי"ט שכח המס"נ הוא מעצם הנשמה דוקא, שלמע' מכח השכל וכו'. וכן מבואר בכ"מ ששכל אינו מחייב מס"נ.

ולכא' צריך להבין הלא ע"פ השכל ג"כ מובן שבשביל אלקות הכל כדאי, ובכדי שלא להיות נפרד ח"ו מאלקות כדאי כל יסורי עוה"ז וכדאי הוא לאבד כל חיי שעה האלו רק שלא להיות נפרד ח"ו.

אך י"ל בזה, שאין זה שהשכל אינו מבין זאת, אדרבה יש טעם ודעת גדול מובן ומושג, כי אם שלא עפ"י חיוב השכל יבוא למס"נ, כי גם אם יבין זאת בשכלו באר היטב ובתפיסא מוחלטת, מ"מ אין בכח השכל להביאו להפוי"מ, כי גם אחר שיבין שכך ראוי ומחוייב לעשות, מ"מ אין בכח השכל להביאו לידי יציאה ממציאותו וקיומו, אף גם אחר שידע שזהו טובתו העצמי והאמיתי, כ"א רק בכח האמונה וכח העצמי שבנפש שלמע' מטו"ד דוקא. וטעם הדבר, מצד שהשכל הוא רק כח בנפש, וכח בשרשו ג"כ הוא מציאות, וממציאות לא יבוא לבלתי מציאות

כלומר ביטול מציאותו, כ"א כח האמונה שרשו בעצם ההתקשרות באלקות.

ואולי י"ל ג"כ שכח השכל שרשו במהות הנפש (וע"י בד"ה מה רב טובך רצ"ב, דזהו מהותו ועצמותו של הנפש המדברת שהוא חכמה בעצם מהותו), וכח האמונה שרשו וענינו הוא עצמי שבנפש, ניט וויילע מען פארשטייט איז מען זיך מוסר נפש, כ"א וויילע מיקען אנדערש ניט, וזה שאין יכולים אחרת הוא עצמי קשור בעצם, לא מצד עילוי מציאותו ולא מצד שהוא טובו האמיתי, כ"א רק מצד שכך הוא בעצם למעי מן הטו"ד.

בלקו"ת בהביאור דולא תשבית מבאר וז"ל: "שאין טעם על מס"י מפני שהמס"י נמשך מצד הבחי' שלמעי מהשכל א"כ אין שייך לומר ע"ז טעם ושכלי", עכ"ל. כלוי' כח המס"י שרשו וענינו במה שהוא למעי מן הטעם, והוא רק שיכול להיות ג"כ טעם ע"ז, אבל אי"ז נגבל בטעם, ע"ד ענין "אין טעם לרצון", והיינו דגם כאשר יש טעם, אין הטעם מגביל ותופס את הרצון, כי אם שהרצון מאיר ובא גם בטעם, אבל הוא למעי מן הטעם (ע"י בד"ה מה רב טובך הני"ל), ע"ד הרצון לחיות, גם השכל תופס ומשיג זאת, אבל הרצון הוא עצמי וכו'.

≈ ≈ ≈

פרק כ"ט: "ואף שמבין ומתבונן בשכלו בגדולת ה' אינו נתפס ונדבק במוחו וכו'". במהדו"ק כתוב: "ואף שמתבונן בגדולת א"ס ב"ה וכו'". ועיי"ש בהערות שהנוסח שבמהדו"ק הוא רבותא יותר מנוסח הדפוס, ד"אף שמבין כו' בגדולת א"ס ב"ה (ולא "גדולת ה"י סתם) אינו נתפס כו' מחמת חומריותם כו'".

ואולי י"ל שהטעם שכתב בדפוס "גדולת ה"י ולא "גדולת א"ס ב"ה" הוא מפני שאי העצות לטמטום הלב (שבזה מדובר כאן) הוא ההתבוננות בענינים הנעלים באלקות ובההפלאה דא"ס ב"ה, וע"י בתורת שלום עמ' 163 ובד"ה לפיכך נקראו הראשונים סופרים תשטי"ז, ולכן לא כתב "בגדולת א"ס", כי אדרבה

ההתבוננות בגדולת א"ס (כלוי בענינים הנעלים וכו') שולל
טמטום הלב.

≈ ≈ ≈

בפרק מ"ח בפ"י ענין סוכ"ע אומר וז"ל: "ואין הפירוש סובב
ומקיף מלמעלה בבחי' מקום ח"ו, כי לא שייך כלל בחי' מקום
ברוחניות וכו'", עכ"ל.

וי"ל הפירוש בזה, בהקדים פ"י ענין הנוטע אוזן הלא ישמע
אם יוצר עין הלא יביט (תהלים קאפ' צ"ד), שלכאוי צריך
להבין מאי קמ"ל?

ומבואר בדא"ח (ע"י בד"ה וילך איש רס"ו, ועוד), שלכאוי
היה מקום לומר, כיון שהבורא ית' מרומם ונשגב באי"ע
מהנבראים, אי"כ אין שייך לתאר בו ית' השלימות שיש
בנבראים, דראיית העין ושמיעת האוזן זהו מעלת הנבראים,
והוא ית' פשוט בתכלית הפשיטות ולמעלה מענינים אלו. ולזה
בא הכתוב לומר הנוטע אוזן הלא ישמע וגו', שאדרבה כיון
שהוא ית' ברא ויצר ענינים אלו, אי"כ השלימות שיש בכוחות
אלו, בודאי שהם נמצאים וכלולים בו ית', רק שהוא בדרך
נפלא יותר לאין קץ. כלומר, שכח למעלה אינו חסר פועל,
והפועל הוא לפי אופן הכח (ע"י בד"ה אדם כי יקריב רס"ו,
ועוד).

וז"הו שאומר בתניא שם בפ"י ענין סוכ"ע "שאינן הפירוש סובב
ומקיף מלמעלה וכו'", י"ל שכוונת השליכה הוא, שאין לומר
שפשיטות האלקות באשטייט אין דעם שהוא למעלה ופשוט מכל
תוארים וגדרים האלו, ראוי ושמיעה, חכמה ובינה, שבכללות
הו"ע ע"ס, אלא אדרבה הוא ית' פשוט מהכל ונושא הכל, כלוי
כל התוארים והענינים שנתגלו בסדר ההשתלשלות ובהאצלת עולם
האצילות, אמיתיים הם, והוא ית' נושא אותם והם נמצאים
וכלולים בו ית' באופן עצמי, חכי העצמית, ע"ס עצמיים,
ומחויבים בעצם, כמו שהוא ית' מחוייב המציאות וכו'.

בפרק מ"ב אומר וז"ל: "וגם כי אין לו דמות הגוף הרי אדרבה הכל גלוי וידוע לפניו ביתר שאת לאין קץ מראיית העין ושמיעת האוזן וכו'", עכ"ל. כלו', מצד הענין שכח אינו חסר פועל והפועל הוא לפי אופן הכח כנ"ל, הרי הפי' "כי אין לו דמות הגוף וכו'", הוא, שהענינים האלו, ראוי ושמיעה, שבכללות הוי"ע ע"ס, הם נמצאים וכלולים בו ית' באופן עצמי, והוא ית' נושא אותם בחיוב עצמי, כנ"ל, הרי "אדרבה הכל גלוי וידוע לפניו ביתר שאת לאין קץ".

נ ג ל ה

מעשה הפרה בבית שני

הרב יהודה קעלער

≈ מח"ס צורת הבית ע"פ שיטת הרמב"ם ≈

ברמב"ם הלי' פרה אדומה פ"א הלכה י"ד: "הצדוקין היו אומרים שאין מעשה הפרה כשר אלא במעורבי שמש לפיכך היו ב"ד בבית שני מטמאין את הכהן השורף את הפרה בשרץ וכיוצא בו וטובל ואח"כ עוסק בה כדי לבטל דברי אלו הזדים שמורים מהעולה על רוחם לא מן הקבלה. וכן כל הכלים שמכניסים לתוכם אפר הפרה כולם טבולי יום".

והנה במס' פרה פ"ג מ"ד איתא בהנוגע להפרות שנעשו בבית שני: "מי עשאון? שמעון הצדיק ויוחנן כהן גדול עשו שתים שתים. אליהו עיני בן הקף וחנמאל המצרי וישמעאל בן פיאבי עשו אחת אחת".

והביא הרמב"ם בפירוש המשניות מהתוספתא המעשה דישמעאל בן פיאבי ששרף אחת במעורבי שמש וחשב שכבר הפליג בטהרה ואמר שה' התיר שתיעשה בטבולי יום דרך היתר ואין זה חובה ואם נעשית במעורבי שמש הרי זה יותר טוב וחשוב. ונתוכחו עמו

אנשי דורו על כך הרבה. וסוף דבר אמרו לו אם מקיימין אנו את זו מוציאין אנו שם רע על הראשונות ויהיו אומרין טמאות היו, גזרו עליה ושפכוה, וחזר ועשה אחרת בטבולי יום.

והנה ידוע שפרה אדומה הי' עולה בדמים יקרים כדאיתא בגמרא קידושין דף לא ע"א במעשה דדמא בן נתניה שנולדה לו פרה אדומה בעדרו ונכנסו חכמי ישראל אצלו ואמר להם יודע אני בכס שאם אני מבקש מכס כל ממון שבעולם אתם נותנים לי אלא אין אני מבקש מכס אלא אותו ממון שהפסדתי בשביל כבוד אבא [ששים רבוא דינרי זהב ורב כהנא מתני שמונים רבוא].

וכמו"כ הכבש שהיו עושין מהר המשחה להר הבית גייכ הי' עולה בדמים יקרים דגרסינן בירושלמי שקלים (פ"ד ה"ב) "אמר רבי חנינא שחצית גדולה היתה בבני כהנים גדולים שיותר מששים ככרי זהב היו מוציאין בה שהיה כבשה של פרה עומד ולא הי' אחד מהן מוציא פרתו בכבשו של חבירו אלא סותרו ובונה אותו משלו התיב ר' עולא קומי ר' מנא והא תני שמעון הצדיק שתי פרות עשה לא בכבש שהוציא את זו הוציא את זו אית לך למימר שמעון הצדיק שחץ הי' מאי כדון על שם מעלה היא בפרה סלסול היא בפרה", ולא חסו על כל זה והוצרכו לעשות עוד פרה.

והנה אודות ישמעאל בן פיאבי איתא בגמ' פסחים סוף פרק מקום שנהגו: "צווחה העזרה שאו שערים ראשיכם ויכנס ישמעאל בן פיאבי תלמידו של פנחס וישמש בכהונה גדולה".

ובגמ' יומא דף ט' ע"א איתא "אמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן מאי דכתיב יראת ה' תוסיף ימים ושנות רשעים תקצרנה. יראת ה' תוסיף ימים זה מקדש ראשון שעמד ד' מאות ועשר שנה ולא שמשו בו אלא י"ח כהנים גדולים ושנות רשעים תקצרנה זה מקדש שני שעמד ד' מאות ועשרים שנה ושמשו בו יותר משלש מאות כהנים. צא מהם מ' שנה שמש שמעון הצדיק ושמונים שמש יוחנן כהן גדול עשר שמש ישמעאל בן פיאבי ואמרי לה י"א ששימש ר' אלעזר בן חרסום, מכאן ואילך צא וחשוב כל אחד ואחד לא הוציא שנתו".

ומבאר כ"ק אדמו"ר שליט"א דהא אפילו בגנותה של בהמה טמאה לא דיברה תורה וא"כ מוכרח לומר שאי"ז לגנאי כ"א לשבח שהי' כל כך חביב עליהם שמסרו נפשם ע"ז דאע"פ שהיו יודעים שלא יוציאו שנתם מפני שאינם ראויים לכך מ"מ היו מוכנים למסור נפשם כדי להיכנס לפני ולפנים.

ובירושלמי יומא פ"א ה"ה מביא שהיו ג' סיפורים אודות כהן גדול צדוקי. א' שהתקין מבחוץ והכניס מבפנים ביוהכ"פ וא' שניסך ע"ג רגליו בסוכות וא' שעשה את הפרה במעורבי שמשי אית דבעי מימר היא דפרה היא דסוכה היא דיום הכיפורים היינו שכל הסיפורים אירעו בכהן גדול א' ר' סימון לא אמר כן אלא א' דפרה ודסוכה חד ודכפורים חד או דפרה ודכפורים חד ודסוכה חד, הרי שכהן גדול צדוקי הי' דבר יוצא מן הכלל.

ועי' ג"כ בגמ' יומא דף י"ח דתרכבי דינרי עיילא ליה מרתא בת בייטוס לינאי מלכא עד דאוקמיה ליהושע בן גמלא בכהני רברבי, והנה על יהושע בן גמלא ארז"ל בב"ב דף כ"א ע"א ברם זכור אותו האיש לטוב ויהושע בן גמלא שמו שאלמלא הוא נשתכח תורה מישראל שבתחלה מי שיש לו אב מלמדו תורה מי שאין לו אב לא הי' למד תורה מאי דרוש ולמדתם אותם ולמדתם אתם התקינו שיהו מושיבין מלמדי תינוקות בירושלים מאי דרוש כי מציון תצא תורה ועדיין מי שיש לו אב הי' מעלו ומלמדו מי שאין לו אב לא הי' עולה ולומד. התקינו שיהו מושיבין בכל פלך ופלך ומכניסין אותן כבן ט"ז כבן י"ז, ומי שהי' רבו כועס עליו מבעיט בו ויוצא עד שבא יהושע בן גמלא ותיקן שיהו מושיבין מלמדי תינוקות בכל מדינה ומדינה ובכל עיר ועיר ומכניסין אותן כבן שש כבן שבע. ועד כמה גדולה ענין הרבצת התורה חזינן מהא דריש לקיש הוה מציון מערתא דרבנן כי מטא למערתיה דר' חייא איעלמא מיניה חלש דעתיה אמר רבשי"ע לא פלפלתי תורה כמותו? יצתה בת קול ואמרה לו, תורה כמותו פלפלת, תורה כמותו לא רבצת כו'. היינו דאמר רבי כמה גדולים מעשי חייא (גמ' ב"מ דף פה ע"ב עיי"ש).

ובמס' יומא פ"ג (דף לז ע"א) מצינן שעשה את הגורלות של זהב והיו מזכירין אותו לשבח. הרי רואים מזה שהי' זכור לטוב בקו התורה, מרביץ תורה שאין כמוה עד שאלמלא הוא נשתכחה תורה מישראל. ובקו של צדקה ג"כ מזכירין אותו לשבח, משא"כ בקו העבודה מביאין ממנו דוגמא לכהנים גדולים בבית השני לא' שלא הי' ראוי לכהונה גדולה.

[ואולי יש לומר שמדריגתו של כהן גדול הוא קרוב לזה של צדיק הדור, וכעין רא"י לזה מצינו דגרסינן בגמ' יומא (דף נג ע"ב) "רבי חנינא בן דוסא הוה קאזיל באורחא, שדא מיטרא עליה, אמר רבשי"ע כל העולם כולו בנחת וחנינא בצער פסק מיטרא כי אתא לביתיה אמר רבשי"ע כל העולם כולו בצער וחנינא בנחת אתא מיטרא, אי"ר יוסף מאי אהניא ליה צלותיה. דכהן גדול [שלא תכנס לפניך תפלת עוברי דרכים - מתפללים שלא ירדו גשמים] לגבי ר' חנינא בן דוסא.

ור' חנינא בן דוסא הי' צדיק הדור כדא"י בגמ' כל העולם לא ניזון אלא בשביל חנינא בני וחנינא ניזון בקב של הרובין מעייש לעייש, וכמו שמפורש בחסידות בשביל חנינא בני דהיינו מלי דרך, שדרכו נמשך ההשפעה לעולמות. וכדאיתא בברכות דף לד ע"ב שהיו פונין אליו להתפלל בעד החולים. ומר' חנינא בן דוסא בכל השי"ס מצינו ממנו רק כמה מימרות במסכת אבות - מילי דחסידותא, משא"כ בשאר השי"ס מצינו רק עובדות אודות צדקותו וחסידותו (אף שאין ספק שהי' גדול בתורה). הרי דוקא לגבי ר' חנינא בן דוסא מאי אהניא ליה צלותא דכהן גדול, אבל אין הכי נמי שהכהן גדול לגבי שאר הרי הוא הוא עמוד העבודה.]

ועפכ"ז אפשר לתאר איזה אדם גדול הי' ר' ישמעאל בן פיאבי שעליו צווחה העזרה יכנס ישמעאל בן פאבי, ושימש בכהונה גדולה יי שנים.

ואפילו הוא שרצה להפליג בטהרה יתירה [כפי שכתב הרמב"ם בפיה"מ] מ"מ פסלו את הפרה כדי להוציא מלבן של צדוקים,

ואפשר לראות עד היכן צריך להתרחק מדבר שיש בו שמץ של מינות.

בדורות האחרונים העוסקים בחכמת התכונה (אף שיש ביניהם יראים ושלימים) נוטים להשיטה שכדור הארץ סובב סביב השמש. [כידוע שישנם ב' שיטות א' שהשמש סובב סביב כדור הארץ והיא השיטה הגיאוצנטרית, דהיינו שהארץ הוא מרכז העולם, והארץ לעולם עומדת, ותולה ארץ על בלימה, והכל סובב מסביב לכדור הארץ. וב' שכדור הארץ סובב סביב השמש והיא השיטה ההליוצנטרית. ולפייז הארץ הוא אחד מכוכבי הלכת שמסבבים את השמש, ובשיטה זו מחזיקים אנשי המדע במאות השנים האחרונות]. והרבו לכתוב התנצליות על הרמב"ם ושאר גדולי ישראל שנקטו בשיטה הגיאוצנטרית.

(וראה במכתב כ"ק אדמו"ר שליט"א (כ"ה אייר תשי"ט) שבעשיריות השנים האחרונות החליטו כל אנשי המדע העוסקים בשטח זה, אשר אין כל החלטה בדבר מי מהשמש והארץ עומד במקומו וחשני מקיפו, ולא עוד אלא שהחליטו על יסוד כמה שיקולים **מדעיים שלעולם** לא יוכל המדע להביא רא"י והוכחה בזה ועל **פי המדע** כל איש ביכלתו לאחוז שיטה שירצה או שהארץ עומדת והשמש סובבת אותה או להיפך או ששניהם סובבים אחד את השני).

וכשאומרים שהשמש סובבת סביב כדור הארץ הרי צריך לומר שהגלגל היומי מסובב מליוני פרסאות וכו', ורוצים כביכול לחקל על הקב"ה בהנהגת העולם, מכיון שאין להם מושג בענין נמנע הנמנעות מחיק הבורא, ובענין לגבי אין סוף הרי אחד, ריבוא רבבות הם בהשוואה א' ממש.

ולא רואים את הקוץ התחובה בשיטה זו כי לשיטה ההליוצנטרית הארץ וכל אשר נמצא בה הוא רק כוכב א' מני כוכבים רבים דמסתובבים סביב השמש. ורק במקרה נמצאו חיים על כדור הארץ. וזה אבי אבות שיטות האבולוצי וכדומה.

משא"כ לשיטה הגיאוצנטרית הנה הארץ הוא תכלית הבריאה. מכיון שהקב"ה הוא כל יכול ונמנע הנמנעות ולגביו אין

חילוק בין סיבוב הארץ בתנועה אטית או סבוב גלגל היומי בתנועה מהירה.

ואשר ע"כ אפשר ליישב את הפסוקים פשוטם כמשמעם. ואין זה דבר של מה בכך כמו שכותבים בספריהם. שזה דבר שנוגע לעקרונות האמונה והרי"ז ק"ו בנו של של ק"ו בן בנו של ק"ו שכמו שהחכמים לא הביטו על שום דבר ופסלו את הפרה אדומה של ישמעאל בן פיאבי שה"י כהן גדול כשר שצווחה עליו עזרה שיכנס לכהונה גדולה. שהידר לעשות בטהרה יתירה. ולא הסתכלו לא על הכסף ולא על כבודו ופסלו את הפרה. א"כ עאכ"כ בדבר כזה הנוטה למינות שצריך להתרחק ממנו כמטחוי קשת.

בענין פרה אדומה

הר' יעקב זאב ראטענשטרייך
≈ חבר הכולל ≈

כתב הרמב"ם בפ"א מהל' פרה אדומה סוף הל' ז' וז"ל: "נעשית בה מלאכה מאלי' או שעלה עלי' עול מאליו, אם לרצונו פסולה שנאי אשר לא עובד בה ... לפיכך אם שכן עלי' עוף כשירה, עלה עלי' זכר פסולה ואצ"ל שהמעוברת פסולה".

והנה בדין פרה המעוברת שכת הרמב"ם שפסולה במכ"ש מעלה עלי' זכר, הישיג עליו הראב"ד, שלי"ד אלא אפי' לר"א (בריש פ"ב דפרה) שמכשיר פרה המעוברת מודה הוא שאם עלה עלי' זכר שפסולה. והטעם, כתב ע"ז הראב"ד, שפרה המעוברת **תובעת** זכר ובמילא הי"ז מלאכה מצרכי הפרה, משא"כ בא עלי' זכר סתם, **צער הוא לה**.

וגם הכס"מ שכתב על הראב"ד "ואין דבריו מוכרחין", קשה ל"י לשון הרמב"ם "ואצ"ל שהמעוברת פסולה" "ואין נוח לו", עיי"ש. שמשמע ל"י להכס"מ שהפסול של פרה המעוברת הוא **משום**

שכבר עלה עליי זכר, והיינו חף אבל מאיזה כ"ש יש לפסול פרה המעוברת?

ונראה לבאר שיטת הרמב"ם בזה, ולשונו המדוייק "ואצ"ל שהמעוברת פסולה" עפ"י פי' הר"ש במשניות (שם), ולכא"ו משמע כן מתוך סגנון וסידרת של כל הלי' ז' הנ"ל.

בפי' הר"ש בריש פ"ב דפרה, מ"א, כתב שאם עלה עליי זכר מעצמו בפני הבעלים או מדעתו, פסולה, דהוי כמו שהעלהו הבעלים, והוי עובד דומיא דעבד, ז"א שהוא מדעתו ומרצונו, ובפשטות שאם לא נוח לו בזה, הרי בידו להפרידן. (ואפי' לר"א פסולה).

ובדין פרה המעוברת כתב עוד הר"ש (שם) ולפי פי' הא"י (שלו) שר"א ס"ל עובר ירך אמו ואין כאן משום מלאכה, משא"כ חכמים החולקים עליו ס"ל עובר לאו ירך אמו, ופסולה משום מלאכה.

היוצא לנו מדבריו, שאצל פרה המעוברת הרי חוץ מזה שהיא בגדר פרה שנעשית בה מלאכה מאל"י ברצון הבעלים, מצד שכבר עלה עליי זכר. בנוסף לזה יש כאן משום מלאכה ומשום משוי מצד העובר הנמצא בתוך הפרה.

ולפי"ז מובן שאין נפק"מ אם תובעת זכר אם לאו, שהפסל כאן הוא גם מצד העובר גופא. ומובן בפשטות (למה לא חש הרמב"ם לסברת הראב"ד ו)למה פרה המעוברת פסולה במכ"ש של עלה עליי זכר.

וכ"ז מוכח מתוך הלי' ז' הנ"ל ברמב"ם, שלאחרי שכתב "זה הכלל כל שהוא לצרכה כשרה, לצורך אחר פסולה" (שזה שייך לדין של סנדל שלא תחלק, ולטלית מפני הזבובין), ממש"ך הרמב"ם בדין מלאכה שנעשית מאל"י וכ"ו בא עליי זכר, ומעוברת. מוכח מזה שפרה המעוברת אינו בגדר של מלאכה הנעשית לצרכה אלא שייך לדין שלאחרי "מלאכה הנעשית מאל"י לרצונו של בעלים". וכפי שפי' הר"ש.

ש ו נ ו ת

דרושים בלקו"ת המורכבים מב' נוסחאות

הת' יוסף יצחק קעלער
≈ תוח"ל 770 ≈

בגליון דפי תזריע מצורע ש.ז. כתבתי שהמאמר בלקו"ת תזריע כב,ב ד"ה בגמ' קא מפלגי מורכב מב' נוסחאות, הנחת הר"פ והנחת אדמו"ר האמצעי. עיי"ש בארוכה.

וכבר כתבתי עדיז בגליון דפי ברכה תשמ"ט על המאמר בלקו"ת שה"ש מז,ג ביאור הדברים ע"פ כי על כל כבוד חופה. שהוא כנוסח הנחות הר"פ (עי מט ואילך) אך ממז,ג שו"ה כנודע - שז"א עד מז,ד שו"ה דא"ק - העליון, נעתק מהנוסח שבסה"מ נביאים (עי לד-לה).

ויש להעיר עדיז בלקו"ת ברכה צז,ד ד"ה מזמור שיר חנוכת הבית (שנאמר בחנוכת הביה"מ ליל א' דחנוכה תקס"ו. ונוסח אחר הנחת הר"מ בן אדה"ז נדפס בסה"מ תקס"ו ע"ק והנחת אדמו"ר האמצעי נדפס בסידור שער החנוכה.

והנה בלקו"ת הוצאת תשד"מ צויין במראי מקומות לכאן: "המאמר שבסידור נאמר ג"כ בשנת תקנ"ט - ראה סה"מ תשי"ט ע" 91".

אך הציון הזה שייך לד"ה מזמור שיר חנוכת הב' שנדפס בלקו"ת ברכה צח,ד כפי שיראה המעיין בסה"מ תשי"ט שם. וכן צויין לנכון בהערות וציונים לסידור יט,ד) שמצח,ג (שו"ה עצמה) והנה פ"י מזמור שיר עד צח,ד (שו"ה זמר) וכמ"כ הוא למעלה, נמצא אות באות בהנחת הר"מ בן אדה"ז בסה"מ תקס"ו ע"ק-קג.

(והנה בעי קד שם נרשם: (ע"כ ד"ק דעשי"ק דחנוכה ושייך לכאן). וכני קאי על הקטע הנ"ל דמזמור שיר, ואולי משום

הכי לא נעתק בנוסח שממנו נדפס שאר המאמר בלקו"ת. וצ"ע בהכ"י).

ועד"ז המאמר בלקו"ת אמור לא, א ד"ה ונקדשתי בתוך בני ישראל (משי"פ אמוך תקסי"ג) מורכב מבי הנוסחאות (הנחת הר"מ בן אדה"ז והנחת אדמו"ר האמצעי) שנדפסו בסה"מ תקסי"ג ע"י שנה ואילך.

ההתחלה הוא מנו"א.

הנה כתיב שרפים עומדים ממעל לו כו', נוי"ש.
ויובן כל זה בהקדים להבין פ"י וענין קדוש כו'. נוי"א

לא, ג (שו"ה בשוה) וז"ש אלקים חיים ומלך עולם כו'. נוי"ש
(ע"י שנז-שנח).

לא, ד (שו"ה להיות) וז"ש כי עמד מקור חיים כו'. נוי"א (ע"י שנח-שנט).

לב, ב (שו"ה האריז"ל) וע"ז אמר שרפים עומדים ממעל לו כו'. נוי"ש (ע"י שנח). שם (שו"ה שחורה אני) והנה האדם הוא עולם קטן כו'. נוי"א (ע"י שנט-שסא).

לב, ד ואח"כ כת הב'. נוי"ש (ע"י שנח-שנט). שם וכת אחת אומרת קדוש ק"ך כו'. נוי"א (ע"י שסב ואילך).

ויש להעיר עדי"ז בד"ה סמכוני הנדפס בספר החקירה להצ"ע פד, ב. ההתחלה נמצא בסה"מ תקסי"ג ע"י רסח. נוי"ש.

וביאור הדבר איך יוכלו כו'. נמצא בסה"מ תקסי"ג שם נוי"א (ד"ה שאו מרום עיניכם) ג'י רסח-רסט.

פה, א (שו"ה זמן) והל"נו שאף מלכות דמלכות דעשי' כו'. נוי"ש ע"י רסט - ע"י ער.

שם אות ב' והגם שהמקבלים מוגבלים כו'. נוי"א ע"י רסט - רעא.

- חקת - ג' תמוז - תהא שנת נסים -

פה, ב אות גי וע"ז אמר הנביא כו'. נו"ש עי' ער - ערה.

לזכות

החתן התמים שלמה זלמן הכהן שיחיי
והכלה מרת צפורה שתחיי

כהן

לרגל נישואיהם בשעטומו"צ

ביום ב' ב' תמוז

ה"י תהא שנת נסים

*

נדפס ע"י הוריהם

הרה"ת ר' שמעון הכהן וזוגתו מרת חוה סאשע שיחיו

כהן

הרה"ת ר' צבי הירש וזוגתו מרת ביילה שיחיו

בראנשטיין